

De Meander	<p style="text-align: center;">Kwaliteitshandboek</p> <p style="text-align: center;">3. Gebruikersgerichte processen</p> <p style="text-align: center;">3.8 Het uitvoeren van verpleegkundige handelingen door begeleiders</p>		1/5
------------	---	--	-----

Beoordeeld:	Stuurgroep Kwaliteit, dd. 28-11-2018
Procedurehouder:	Coördinator medisch/paramedische dienst
Goedgekeurd:	Luc Lemkens, dd. 05-09-2018

1. Toepassingsgebied

Alle verpleegkundige handelingen die op regelmatige basis uitgevoerd worden door begeleiders, nachtbegeleiders, activiteitenbegeleiders en coördinatoren

2. Termen en definities

- **Zorg- en bijstandsverlening** = hulp- en dienstverlening waarbij in plaats van de cliënt of personen uit zijn leefomgeving activiteiten van het dagelijks leven worden verricht die ze zelf zouden uitvoeren als ze daartoe in staat zouden zijn, of waarbij de cliënt of personen uit zijn leefomgeving worden ondersteund bij de uitvoering van die activiteiten.
- **Verpleegkundige handeling** = elke handeling die een verpleegkundige uitvoert binnen de verpleegkundige beroepsuitoefening.
 - o **Verpleegkundige handelingen basispakket** = verpleegkundige handelingen die op regelmatige basis of bij noodsituaties door begeleiders kunnen uitgevoerd worden . Er wordt binnen de maand na indiensttreding hiervoor VTO voorzien
 - Specifieke verpleegkundige handelingen** = verpleegkundige handelingen die niet horen tot het basispakket, maar die afhankelijk zijn van de noodzaak bij de hun toevertrouwde cliënten (bv. insulinetoediening, ...). Deze verpleegkundige handelingen kunnen pas uitgevoerd worden nadat de betreffende medewerker hier de nodige vorming rond gevolgd heeft.
- **Gezondheidsbeoefenaars** = in de Meander gaat het hierbij over de verpleegkundige van de medische dienst en de arts.
- **Bekwame helper** = iedere begeleider , nachtbegeleider , activiteitenbegeleiders en coördinatoren ,die de vorming verpleegkundige handelingen basispakket gevolgd heeft en aan wie de verpleegkundige deze handelingen delegeert wordt beschouwd als bekwame helper. De bekwame helper neemt deze taken vrijwillig op zich en is er zich van bewust dat hij bij twijfel of onduidelijkheid, beroep kan doen op de verpleegkundigen of arts

3. Verwante documenten en hulpmiddelen

- Koninklijk Besluit 18 juni 1990
- Decreet Vlaamse regering betreffende de zorg- en bijstandverlening dd 9/7/2008
- Protocolakkoord 19 dec 2017
- Advies aan voorzieningen rond omgaan met verpleegkundige handelingen (Vlaams Welzijnsverbond) dd. 24/7
- VTO-plan
- Personeelsdossier in Zorgonline
- Lexicon in Zorgonline: hoofdcategorie medisch – categorie verpleegkundige handelingen
- Procedure Eerste Hulp: handboek veiligheid en welzijn
- Powerpointpresentatie VTO Verpleegkundige handelingen basispakket
- Powerpointpresentatie VTO Eerste hulp bij ongevallen

De Meander	<p style="text-align: center;">Kwaliteitshandboek</p> <p style="text-align: center;">3. Gebruikersgerichte processen</p> <p style="text-align: center;">3.8 Het uitvoeren van verpleegkundige handelingen door begeleiders</p>		2/5
------------	---	--	-----

- Lijst met verpleegkundige handelingen
- Formulier toestemming gezondheidsondersteuning (bijlage 9 van de schriftelijke overeenkomst)
- Attest: bekwaamheid inzake uitvoeren van verpleegkundige handelingen behorend tot het basispakket
- Attest: bekwaamheid inzake het uitvoeren van volgende specifieke verpleegkundige handeling

4. Werkwijze

4.1 Beleidskader

In de Meander verblijven er cliënten die vanuit hun zorgvraag nood hebben aan hulp- en dienstverlening bij die activiteiten van het dagelijks leven die ze zelf zouden uitvoeren als ze daartoe in staat zouden zijn.

Zorg- en bijstandsverlening omvat verschillende dimensies:

- Lichamelijke verzorging
- Psychosociale ondersteuning
- Pedagogische of agogische ondersteuning

Omwille van de specifieke doelgroep van de Meander, cliënten met een mentale beperking, is er bij de dagelijkse begeleiding (leefgroep, dagbesteding, zelfstandige wonen), vooral behoefte aan orthopedagogisch geschoold personeel.

De dimensie lichamelijke verzorging omvat een aantal verpleegkundige handelingen die niet altijd door gezondheidsbeoefenaars kunnen uitgevoerd worden. Vandaar dat deze toevertrouwd worden aan de bekwame helpers. Een lijst van deze verpleegkundige handelingen is terug te vinden op lexicon.

4.2 Toestemming

4.2.1 Toestemming cliënt

De cliënt en/of zijn vertegenwoordiger worden tijdens de medische intake geïnformeerd over het feit dat er in de Meander gewerkt wordt met bekwame helpers. Tijdens de medische intake wordt de cliënt en/of zijn vertegenwoordiger gevraagd om het formulier ‘toestemming voor gezondheidsondersteuning’ te ondertekenen. Dit formulier maakt deel uit van de individuele dienstverleningsovereenkomst van de cliënt.

4.2.2 Toestemming inzake delegatie van verpleegkundige handelingen naar bekwame helpers

Na het volgen van de vorming ‘verpleegkundige handelingen’ in de eerste maand van indiensttreding worden de begeleiders ,nachtbegeleiders, activiteitenbegeleiders, coordinatoren gevraagd het attest: bekwaamheid inzake het uitvoeren van verpleegkundige handelingen behorend tot het basispakket (zie lijst) te ondertekenen. Dit attest wordt bewaard in het personeelsdossier.

4.3 Opleiding en vorming tot bekwame helpers

De Meander	<p style="text-align: center;">Kwaliteitshandboek</p> <p style="text-align: center;">3. Gebruikersgerichte processen</p> <p style="text-align: center;">3.8 Het uitvoeren van verpleegkundige handelingen door begeleiders</p>		3/5
------------	---	--	-----

De medische dienst (arts , samen met de verpleegkundigen) bepaalt welke verpleegkundige handelingen gedelegeerd kunnen worden en binnen welke voorwaarden dit kan (zie lijst verpleegkundige handelingen).

Deze handelingen kunnen we onderverdelen in 5 groepen naargelang de vorming die hiervoor noodzakelijk geacht wordt door de medische dienst:

1. **Ondersteunen van de cliënt bij de ADL:** bv. lichamelijke verzorging, hulp bij de maaltijden,... Hiervoor wordt er geen systematische vorming voorzien, men leert dit op de werkvloer, van collega's.
2. **Verplaatsingstechnieken :** bv. gebruik rolstoel, transfers,... Men leert dit van elkaar op de werkvloer. Bij de introductiedag voor nieuwe medewerkers zal men hierover bijkomende vorming aangeboden krijgen van de kinesitherapeut.
3. **Gebruik van tilliften :** voor de betreffende personeelsleden zal een demonstratie gevraagd worden aan de verpleegkundige van het wit gele kruis die in de leefgroep komt voor de verzorging van de cliënt
4. **Handelingen behorend tot het basispakket :** nieuwe medewerkers krijgen een eerste introductie van de collega's op de werkplek. Binnen de maand na indiensttreding volgen zij de VTO verpleegkundige handelingen basispakket en Eerste hulp. Na deze vorming krijgt men het attest: 'bekwaamheid inzake het uitvoeren van verpleegkundige handelingen behorend tot het basispakket'

Tijdens deze vorming wordt ook stilgestaan bij de wijze van communiceren tussen de gezondheidsbeoefenaars en de bekwame helpers en worden de verantwoordelijkheden van de gezondheidsbeoefenaar en de bekwame helper toegelicht.

Alle begeleiders worden geacht 3-jaarlijks een herhalingsessie te volgen en hiervoor aan te sluiten op de vaste momenten die georganiseerd worden voor nieuw personeel. De leidinggevenden plannen dit in op basis van de namenlijst die de VTO-verantwoordelijken 1x per jaar bezorgt.

De gevolgde vorming wordt in het personeelsdossier in Zorgonline geregistreerd door de personeelsdienst a.d.h.v. het evaluatieformulier vorming.

Via de onthaalmap voor nieuwe medewerkers ontvangt men een uitnodiging om deel te nemen aan het eerstvolgende VTO moment. De personeelsdienst plant deze vorming in in het uurrooster.

5. **Specifieke verpleegkundige handelingen:** Er wordt VTO voorzien zo snel mogelijk na het starten in een leefgroep waar deze verpleegkundige handelingen nodig zijn . Voor de handeling 'controleren van glycemie en toedienen van insuline', geldt dat men deze handeling pas stelt na de vorming door de verpleegkundige

Daarnaast wordt er steeds nagegaan of het toch niet mogelijk is deze door een gezondheidsbeoefenaar (intern of extern) te laten uitvoeren.

Uitgeschreven protocollen en richtlijnen van alle verpleegkundige handelingen vindt men terug in zorgonline, lexicon, hoofdcategorie: medische, categorie: verpleegkundige handelingen.

De Meander	<p style="text-align: center;">Kwaliteitshandboek 3. Gebruikersgerichte processen 3.8 Het uitvoeren van verpleegkundige handelingen door begeleiders</p>		4/5
------------	---	--	-----

4.4 Meldingsplicht bij fouten

In de Meander voeren we een beleid dat zorgt voor openheid om fouten in het uitvoeren van verpleegkundige handelingen te melden bij de medische dienst. Begeleiders zijn verplicht deze fouten te melden bij de medische dienst. De medische dienst kan dan gepaste corrigerende en preventieve maatregelen formuleren.

4.4.1 Medicatiefouten

Indien een begeleider een medicatiefout maakt dient dit geregistreerd te worden in zorgonline onder Deze registratie gebeurt door de begeleider of de verpleegkundige. Voor meer informatie verwijzen we naar de tekst: medicatieprocedure: medicatietoediening op lexicon.

4.5 Communicatie tussen gezondheidsbeoefenaars en bekwame helpers

In de Meander gebeurt de communicatie tussen de bekwame helpers en de gezondheidsbeoefenaars voornamelijk via zorgonline.

- Medicatielijst + bijhorende afvinkfunctie na toediening
- Actuele medische gegevens: hier vinden de bekwame helpers de laatste meest actuele medische informatie per cliënt terug.
- Algemene medische gegevens: hier vinden de bekwame helpers de nodige algemene gegevens per cliënt terug.
- Registraties

De verpleegkundigen zijn tijdens de kantooruren steeds beschikbaar via GSM medische dienst, en daarbuiten via de persoonlijke GSM.

4.6 Verantwoordelijkheden

4.6.1 Verantwoordelijkheid van de bekwame helper

Nadat een begeleider de vorming rond verpleegkundige handelingen heeft gekregen en de nodige informatie rond waar de nodige richtlijnen en protocollen terug te vinden zijn, is de bekwame helper verantwoordelijk voor de correcte uitvoering van deze verpleegkundige handelingen.

Dit wil niet zeggen dat de medische dienst niet meer verantwoordelijk is voor het verder opvolgen van de gezondheidstoestand van de cliënt. De bekwame helper weet dat hij/zij steeds kan terugvallen op de medische dienst of de arts indien er vragen zijn rond de correcte uitvoering van een verpleegkundige handeling.

4.6.2 Eindverantwoordelijkheid van de gezondheidszorgbeoefenaar

De medische dienst bepaalt welke verpleegkundige handelingen mogen uitgevoerd worden door bekwame helpers en welke niet (zie lijst verpleegkundige handelingen).

De medische dienst delegeert pas verpleegkundige handelingen aan een bekwame helper nadat deze bekwame helper de nodige vorming en informatie heeft verkregen.

De medische dienst blijft steeds verantwoordelijk voor het op regelmatige basis opvolgen van de gezondheidstoestand van de cliënt. Alle cliënten (woonondersteuning) komen

De Meander	Kwaliteitshandboek 3. Gebruikersgerichte processen 3.8 Het uitvoeren van verpleegkundige handelingen door begeleiders		5/5
-------------------	--	--	-----

minimaal 1x per jaar op medisch onderzoek. Verder zijn er individuele afspraken omtrent de opvolging. Deze zijn terug te vinden in zorgonline.

4.6.3 Eindverantwoordelijkheid van de Meander

De Meander blijft de eindverantwoordelijkheid dragen en is aansprakelijk voor de organisatie van het vormingsaanbod voor bekwame helpers. De medische dienst bepaalt de inhoud van het vormingsaanbod.

De Meander zorgt er ook voor dat de bekwaamheid van de bekwame helpers ook formeel geattesteerd (zie personeelsdossier) en geregistreerd (zie zorgonline) wordt.

Tot slot is via de BA-polis van de Meander vzw de beroepsaansprakelijkheid van medisch, paramedisch en begeleidend personeel van de Meander vzw gedekt, met uitzondering van zelfstandige zorgverleners en artsen, voor schade veroorzaakt aan derden/cliënten in de uitoefening van hun functies in dienst van de Meander.

5. Registratie

Registratie	Wie	Indexering	Bewaring	Bewaartermijn
Vorming verpleegkundige handelingen	Personeelsdienst	Per medewerker	Personeelsdossier Zorgonline	Onbeperkt
Evaluatieformulieren	VTO-verantwoordelijke	Per vorming	Personeelsdossier Zorgonline	10 jaar
Medicatiefouten	Bekwame helper	Per cliënt	Zorgonline → Registraties → medicatiefout	Onbeperkt
Fiche geïnformeerde toestemming cliënt	Medische dienst + sociale dienst	Per cliënt	Sociaal Orthopedagogisch dossier	Onbeperkt
Attest: bekwaamheid inzake uitvoeren van verpleegkundige handelingen behorend tot het basispakket	Medische dienst + personeelsdienst	Per medewerker	Personeelsdossier Zorgonline	Onbeperkt